

LEIDENS ONTZET

„Mmmm, hutspot,” zeggen de Leidse kinderen op 3 oktober, want nog altijd wordt met deze maaltijd in Leiden het ontzet gevierd van het jaar 1574. In het boek „Hoe het vroeger was”, uitgegeven bij Thieme & Cie N.V. in Zutphen, vertelt de schrijver C. Wilkeshuis ons naast allerlei andere boeiende verhalen uit die tijd, ook iets over de belevenissen van een Leidse jongen op die historische derde oktober. Dit verhaal laten we nu ook voor jullie hieronder volgen en we hopen dat jullie hierna ook de andere verhalen uit dit mooie boek nog eens zult lezen.

DRIE OKTOBER 1574.

Het was een feestelijk gezicht, vond Kees, en in gedachten zag hij nog de kleurige doeken wapperen tegen het grijs van de regenlucht.

Kees wist niet, dat Boisot de Leidenaars had willen vragen, tegelijk met zijn aanval over het water, een uitval vanuit de stad te doen. Hij had een duif met een briefje naar de stad opgelaten, maar in storm en regen was het dier verdwaald en kwam veel te laat aan, dan dat de Leidenaars nog konden meehelpen. Jammer, jammer . . . Maar morgen zouden ze het beter doen!

Het schoot op, dat was in ieder geval zeker.

De Geuzenvloot was nu al door de tweede verdedigingslinie heengedrongen.

Binnen een half uurtje zouden ze de stad kunnen bereiken.

Als . . . als . . .

Ja, als dat lamme fort Lammen, een eindje ten zuiden van Leiden, hun maar niet in de weg had gelegen.

Maar het lag er nu eenmaal, en het was nog geweldig sterk ook!

Kapitein Borja voerde er het bevel en dat was heus geen katje om zonder handschoenen aan te pakken. Hij had driehonderd soldaten in dienst, ook al geen lieve jongens, en bovendien beschikte hij over een stel kanonnen, die geweldig konden blaffen en vèr droegen.

Morgen zou Boisot een aanval op fort Lammen inzetten.

Morgen zouden de Leidenaren, zwak en ziek als ze waren, uit de Koepoort naar buiten komen en een handje meehelpen bij de bevrijding van hun stad.

Morgen . . .

Kees tuurde in de richting, waar het fort lag.

Overdag kon je het gemakkelijk zien liggen: een enorme aardhoop, waarover zich soms soldaten heen en weer bewogen, en waarboven altijd de Spaanse vlag wapperde. Maar nu waren zowel die gele vlag met de twee rode strepen als de bezetting van het fort door de duisternis opgeslokt. Er was niets dan de regen en de wind, en de onrustige nacht. Morgen, in de eerste schemer, zou de schans weer uit het duister opdoemen als een schaduw in de herfstige zondagochtend.

Morgen zou er gevochten worden.

Overname van artikelen of gedeelten hiervan alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de uitgever.

Morgen zou Leiden misschien vrij komen, als niet fort Lammen een onoverkomelijke hinderpaal zou blijken.

En als Lammen niet viel, dan werd morgen net zo'n dag als alle voorgaande: honger, ziekte, wachten op postduiven, maar met steeds minder hoop op uitkomst.

Ineens zag Kees in de verte een lichtje bewegen, in de buurt van de schans. Misschien moest er een schildwacht worden afgelost, dacht hij. Er waren 's avonds in het donker weleens vaker lichtjes bij het fort te zien, kleine vonken, die plotseling verschenen, even rond dwaalden en dan weer uitdoofden. Maar dit éne lichtje bleef.

Er kwam zelfs een tweede bij, een derde . . .

Ineens waren ze allemaal weg.

Een tijdlang bleef het nu donker.

Zouden de vonken niet terugkomen?

Maar kijk, nu waren ze er weer . . . Zes oranje sterretjes, die langs de schans omhoogklommen en aan de andere kant er weer afdaalden: fakkels, die de Spaanse soldaten met zich meevoerden.

Het werd twaalf uur, middernacht. De regen verminderde, de wind ging liggen.

Eén uur . . . Inplaats van zes lichtjes waren er nu misschien wel veertig . . . ze krioelden door elkaar . . . een mierenhoop van vonken.

Kees keek z'n ogen uit. Wat had dit allemaal te betekenen in het holst van de nacht?

Toen trok een hele rij sterren door het duister naar het oosten . . . Daar was de weg naar Leiderdorp, wist Kees. Wat leek het allemaal geheimzinnig in de nacht, die steeds stiller en waziger scheen te worden, net of je droomde . . . Zouden de Spaanse soldaten misschien . . . ? Zouden ze de Lammerschans verlaten?

Zou de Spaanse bevelhebber Valdez aan Borja opdracht hebben gegeven, zich met de bezetting van het fort op Leiderdorp terug te trekken? Kees was niet blijven zitten. Hij steunde nu met z'n handen op de muur en staarde ademloos in het duister.

Kijk, kijk, sommige fakkels kwamen terug, maar nog meer kropen door het donker de kant naar Leiderdorp uit. Er scheen geen einde te komen aan dit vreemde, onbegrijpelijke spel. Op het laatst waren er nog maar vier lichtpunten over, die langzaam door de nacht naar het noordoosten gleden . . . Toen was alles alleen nog maar donker en stil.

Waren de Spanjaarden werkelijk uit de schans Lammen verdwenen?
En zouden ze straks weer terugkomen?
Kees bleef staan kijken tot de morgen aanbrak.
De lichtjes waren niet teruggekeerd.
Over het land stond nu een stille, grijze mist.

Kees bedacht zich niet lang maar haastte zich naar een officier, de bevelhebber van de troepen, die op de wallen juist de dagwacht hadden betrokken.

„Kapitein, ik geloof dat de Spanjaarden de schans Lammen hebben verlaten,” zei Kees.

„Je kunt me nog meer vertellen,” antwoordde de man. „Maar ik wou, dat het waar was, want dan hoefden we er vandaag niet om te vechten. D'r zijn hier soldaten bij, die niet eens meer hun eigen gewicht kunnen dragen... Maar jongen, hoe kom je eigenlijk aan die praatjes? Ja, de Spanjaarden zullen daar mal zijn, ze zullen ons die schans cadeau doen!”

„Ik heb de hele nacht op de wallen gestaan kapitein, en fakkels zien gaan in de richting Leiderdorp,” verklaarde Kees.

„Dat kan nu wel zijn,” meende de officier, „maar wie zegt je, dat dit geen slimmigheidje van Borja is, om de Leidenaren naar buiten te lokken? 't Zijn glatte vogels die Spanjolen, dat moet ik hun nageven. Maar wij zijn nog slimmer!”

Kees raakte wat uit z'n humeur door de twijfel van de kapitein.

„Ze hebben fort Lammen in de steek gelaten,” hield hij vol.

„Als je daar dan zo zeker van bent, durf jij dan te gaan kijken?” vroeg de officier. „Dat is meteen de proef op de som!”

„Gaan kijken?” vroeg Kees een beetje benauwd. De woorden van de kapitein brachten zijn zekerheid toch wat aan het wankelen.

„Ik merk al, dat je zelf ook niet helemaal overtuigd bent,” zei de kapitein.

„Maar weet je wat, waag het erop! Je kunt er een paar gulden mee verdienen en ik zal je vier vrijbuiters meegeven . . . De Spanjaarden zullen een jongen als jij gerust niet opeten, als ze je te pakken mochten krijgen. Vertel me eens: durf je of durf je niet?”

„Vooruit dan maar, kapitein,” zei Kees. Een paar gulden vielen voor een arme weesjongen niet te versmaden en de vrijbuiters waren kerels, die voor niets bang waren. Ze zouden je desnoods uit de muil van een leeuw halen, als het niet anders kon.

„Goed zo,” zei de officier, en hij overhandigde Kees vast zijn beloning.

Kees vond de schans verlaten, zelfs zo haastig dat er een grote pan hutspot was achtergebleven tot vreugde van de verspieters!

C. Wilkeshuis.

Vijf maal vijf

1	2	3	4	5
B		C	D	E
2			i	
3				
4	.			
5				

Puzzel je mee?

Als je weet, dat de nummers 1, 2, 3, 4 en 5 van links naar rechts en van boven naar beneden dezelfde zijn, vul dan in:

1. Daar drink je uit.
2. Meisjesnaam.
3. Muzikaal geluid.
4. Niet het begin, maar het . . .
5. Kwajongen.

Oplissing elders in dit nummer.

Tekeningen in dit nummer van:

Nelly Donker - P. A. H. v. d. Harst - A. van Ueen.